

ХАҔЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҔЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ПОЗДРАВЛЯЮ!

Уважаемые жители Чурапчинского улуса!

Поздравляю с открытием Памятного музея переселения колхозов Чурапчинского района в северные улусы в годы Великой Отечественной войны. Желаю единства, крепости духа, здоровья, всех благ. Счастья Вам и всем близким!

С уважением, депутат Государства
Ил Түмэн РС (Я) АН. МАКСИМОВ.

АСФАЛТ СУОЛГА УРУҔУЙ КОНКУРСА

Улууспут киирбит асфальт суол талланыт биир улахан суолталаах дьаһалынан буолар. Саҥалааһын баар, иттиһин үлэ салтыы кыттыларыгар эрэл улахан.

Ол курдук, балаҕан ыйын 20 күнүгэр асфальт суол бастаан кэрчигэ талланылган үөрүүлээх быһыыга-майгыга аһылы буолла. "Чурапчы - өр харарык" дигэн сабыс-сапта ууруллубут асфальт суолга микробон уруһуй конкурсулар кэнчэри ыччаттарбыт, кэлэр кэжээлэрбит кыттыбыттарга үгүс кийи болорготун тарта. Уопсайа үс бөлүгүн арахсан 27 ор кытыллы. Бастагы бөлөххө (5 саастарыттан 4 кылааска диэри) "Чурапчыград" дигэн олус интэриһинэй уруһуйуан Чурапчы алын сүһүөх оскуолатын 4-с кылааһын үөрэнээччилэр Егор Попов бастаата. Оттон 5-с корпус 3 "а" кылааһын үөрэнээччилэр Маши Герасимова "Мин диктаттан Чурапчыга күүстэ" дигэн уруһуйуанга эмиэ бастаа. Кырачаан уруһуйдуу, 5 саастаах Рома Саргыдаев "Чурапчы Москва буолуон баҕарабын" дигэн уруһуйуан бириһистээх үһүс миэстэри тигисте.

Орто бөлөххө (5-8 кылаас үөрэнээчилэр) С.А.Новгородов аатынан орто оскуола 7-с кылааһын үөрэнээччилэр Юлия Тологоухова "Икки үй" дигэн уруһуйуан бастаата. ЧРОСИО 6-с кылааһын үөрэнээччилэр Дима Ефремов "Балыккаах томтор" дигэн уруһуйуан 2-с миэстэ, 1 №-дээх Чурапчы орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччилэр Лия Сивцева "Атын айылга" дигэн уруһуйуан үһүс миэстэ буолдулар.

Улахан бөлөххө 1 №-дээх Чурапчы орто оскуолатын үрдүкү кылааһын үөрэнээчилэр Лида Сеникина "2015 сыл" уонна Лия Покрова "Төгүс томтор" дигэн уруһуйдарынан кыттан махтал сурук туттулар.

Уруһуй конкурсу сөргө саҥа суол устун оторой-моторой улааттар велосипедынан күрэхтэстилэр. Асфальт суолга минтайгы хардыылар өнөрүлүн, олохтоох нэһилиэнньэ үөрүүтэ үгүс.

"СО" корп.

Улууска бү күннэргэ

Төлөй нэһилиэгэр-Кэриэстэбил күнэ

Балаҕан ыйын 19 күнэ - Чурапчы улуусуугар хоту көһөрүллүү ыар сылларыгар быһдыаммыт биир дойдулаахтарбытын кэриэстиир күнүнэн буолар. Бу күн улууспут бары нэһилиэктэригэр хоту көһөрүллүү ветераннара, нэһилиэк активтара уонна эдэр ыччаттара мустан кэриэстэбил дьаһалларын ыыппыттар.

Төлөй нэһилиэгэр сыл ахсын бу күнү улаханньык суолталаан бөлүктүлүлэр. Төлөй сэрин илһинэ 1200 тахса киһилэрэ. Сэрин уонна хоту көһөрүллүү түмүгэр нэһилиэк быһыытынан эстибитэ, элбэх дьонун сүтэрбитэ. Хоту барбыт дьонгон бэрт арыах кийи ырыттылар атын нэһилиэктэринэн тарҕастыттар, улуус киирбит кыттыбыттар. Төлөй бэрт сотору таарыта нэһилиэк аатын ылан билиһинэ саҥа оскуолаһанан, улууска үлэтинэн-хамнаһынан иттиһи күнүгэ сылдьар нэһилиэк буола үүнүө-сайыына. Бу барыта Төлөй дьонно дойдуларын сайыннарар күүстээх саҥаларыттан, дьаныардаах үлэлэриттэн манньа ситиһил тахсыбыта.

Кэриэстэбил күнүн Төлөй олох-

тохторо саҥа оскуолаһарыгар, кэнчэри ыччаттарын көтөр кыһаларыгар ахтыы дьаһала ойгон билиэстүлүлэр. Оскуола оҕолоро кыттыттан улаханньык дьылы кэлбит ыалдьыттар уонна ветераннар тал эттиллэрин болорйон илһитилэр. Ол курдук, эдэр көлүөнэ бу алдархай кыттылаһыттар саҥаларын, республиканскай известияллоннай компания генеральнай директорын солбуйааччы Иннокентий Николаевич Аммосов, Төлөй баһылыга Василий Иванович Нестеров, "Саҥа олох" редактора Афанасий Афанасьевич Захаров тириэртүлэр. Киирбит Төлөй нэһилиэгэ сайдарыгар элбэх үлэ барбытын ыйан туран, көһөрүллүү кыттылаһыттарыгар туһаайан доруобуйаны, өссө да бу

ыар сыллар историкаларын сырдатан, өлүүнү, тугууну кыайыт күүстээх санаа үгүс холобурун ыччааһа көтөр туралларыгар баҕа санааларын эттидэр. Ветераннар ордуго аһаҥҥа тылларын элбиктэро долгутуулаах уонна иттиһи соруудахтардаах буолулар. Төлөй ордуго, ыччаттара бигирик ыланан үөрэхтэринэн, үгүс холобуруннан нэһилиэктэрин уонна улуустарын үрдүк аатын өрө көтөр сылдыһахтара дигэн эрэбил улахан.

Көһөрүллүү историята умнуллубаһа, өссө дьиргитиһ үөрэттиллэн кэлэр көлүөнэ сэрэти уонна олоххо тардыһылыгыгар холобур буол турдун.

"СО" корп.

"БИИР НЬЫГЫЛ РОССИЯ" "АГРАРНАЙ ПАРТИЯЛЫЫН" ХОЛБОҕОР ДУО?

Балаҕан ыйын 19 күнүгэр Чурапчыбытыгар "Биир ньыгыл Россия" партия Саха сиринээҕи салаатын ситгэрииллээх комитетын салайааччыта Афанасий Иванович Носов "Биир ньыгыл Россия" партия аатыттан улууска баар партия салаатын үлэтин-хамнаһын билсэр сыаллаах-соруктаах кэлэн барда.

"Биир ньыгыл Россия" партия Саха Республикатыгар 26 тыһыынча кээригэ чилииннээх буолуулаа. Бүтүн Россия үрдүнэн 2 мөлүгүннэ тийэр. Биир партиябыт дьону кытта олус улахан үлэни ыттар. Государственный Думага элбэх депутаттаах буолан бай-этэ туспа фракция тэрийбитэ. Оттон Ил Түмэнигэ биир партиябыттан 42 депутат баар. Сотору кэминэн алгынныыта 14 улуус мунньаһын депутаттара талылыахтара. Биир партиябыт бэйэбит депутаттарыбыт эмиэ туруорду-бут. Манна аһити улуускуттар бийыл политической сөбүстэ быһаарылытын "Биир ньыгыл Россия" партия секретарынан Ч.Ф.КСИ регистры Иннокентий Иннокентьевич Готовцев аһаабыт. Манна кэлбит биир сорукутунан киниэхэ үлэтин хайыскатын быһаарылы, өйдөтүү буолар. Кини иттиһи секретарынан "Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтатын баһылыга Иван Иванович Окочешников үлэ-лэбигэ. Кини олус албаты онордо дээххэ наада. Партия аатыттан мунньаһа махталын тиздээһин баҕарабын. Оттон Иннокентий Иннокентьевич партия кээктин өссө хаһаама, бэйэтин үчүгэй эрэ

өтүтүтэн көрдөрүү дигэн эрэсбит.

Бу күннэргэ "Биир ньыгыл Россия" партия кээктиттэр улахан суолталаах билиэ күн буолла. Биир партиябыт салалтата уонна "Аграрнай партия" салалтата биир партия буолан холбоһор баралаһтарын биллэрдилэр. Бу быһаарылыны саамай сөтүөх диг саһыбыт. Төҥ диэтэххэ, бу икки партия олус күүстээх партия. Икки өтүтүтэн элбэх чилииннээх, Саха саарына салайааччылардаах партиялар холбоһохторуна үлэ өссө таһаарылаах, дьонно-сэр-тэр өссө туһалаах буолуо диг саһыбын.

Биллэрт курдук, биир республикабыт тыа хаһаайыстыбатынан дьарыстанар. Онон тыа сирин ыарахан боһуруостарын туруор-сарга, эдэр ыччат үлэ-сыйлыгы-ыга өссө модун, тугуу күүс буолуо диг эрэллээхпит. Чурапчы дьонно-сэргэтэ бу быһаарылыны сөтүө өйдүүр диг саһыбын. Кэлэр ый орлотутар Аграрнай партия, оттон ситтиһи "Биир ньыгыл Россия" партия сьездэро ыттылыахтаахтар. Онон холбоһуу боһуруоһа бүтэһиктээхтик быһаарылыахтаах. Россияга холбоһуу быһаарылынар эрэ Саха сиринээҕи салаа

бу боһуруоһа үлэтин саҥылаах-таах.

Аһааһа ыйа РФ Правительство-вотын Председателе Владимир Путин Россия регионнарыгар бэйэтин общественной приемнайдарын арыйыта. Сахабыт сиригэр эмиэ Дьоккоускай куоракка ЕХ.Голомарева салайааччылаах обществен-най приемнай аһылына. Онон Сахабыт сирин бары олохтоохторо тугу эмиэ боһуруоһаах буоллаһтарын быһа манна быһаарар ыла-хтанылар", - дигэн кэлсир Афанасий Иванович.

"Түмүктэр түтүтүнэн туһанан, Чурапчы улуусун бары олохтоохторун Чурапчы күнүнэн, асфальт суол тутуута саҥамайытынан, Молодежнай боһуруоһа саҥа объек-тар үлэро киирбиттэринэн, Көһөрүллүүгэ аһааһа музей, кырдыаһтар балаһаннара аһы-лыаһтарыннан иттиһиэрдэһи-бин! Барысытыгар ситиһиһтэри баҕарабын!"

Наталия ГАВРИЛЬЕВА.

РФ норуутун үүсгүүрийн туйгууна
СР Үүсгээх учуурт
НККР-ийн дэргэд
"Азия ордод" фонды стипендиата

Баарабай бырайыактар

Балаҥан бийи 15 күнүтэр баарабай бырайыактар хаамыһыларын сырдатар, дьонго тириэрдэр сыаллаах-соруктаах журналистар десаннара Ленскэй куоракка айаннаан тийиһин тийиһэ, 10-тан тахса киһилээх делегацияны бэчээт, радио уонна телевидение Департаментын салайааччытын бастакы солбуйааччы Николай Александрович Молчанов салайан илдьэ сырытта.

Десант тийиэхтээх сирэ Талакан буолан, Ленскэй куоракка тийиэхтээх даҕаны Витим бөһүөлөгүгө вертолетунаан көттүбүт. Айантан сылайбыт дьон быһыытынан сыһыанан, гостиницабытыгар хомон баран сарсыарда эрдэттэн автобуһуна Талаканга бардыбыт.

Айаннаан иһэн түнүгүтүн көрдөхкө суол тутуутугар үлэ-хамнас бөрү ытыгыла, техника арааһа титини-таарыны турар. Эрдэттэн суола мөлтөөбүн, үс чаас кэ-

ЖУРНАЛИСТАР ДЕСАННАРА-ЛЕНСКЭЙГЭ

рингэ айаннаахталахпыттын сэрэпиттэрэ. Мин Чурапчы суолларыгар үөрэммит буолан куһаҥан нэжизилээх суолу ээр-сэмээр кэтэстим. Онтукка куһаҥан дьон асфальт оҥоһууларыгар бэлэмнээн айан суолулар бетон плиталарын уурбуттарын эгэлэр эбит. Сотору кэминэн Витимтэн Талаканга диэри тийиһэр 112 километрдаах капталнай суол бүтүннүү асфальт буолара быһаанна-нар.

Талаканга нефть, газ баарын уруккуттан истэр этим. Ол тыһан баран бу баарабай система хайдах үлэтирип, нефть хайдах хостонорун сончо улаханнаах иһтэриһиргээбэт да, билбэт да эбиһин.

"Сургутнефтегаз" ААО Илин Сибиргэ үлэтин үс сылаабыта саҥалаабыт. Кыны үлэтин сүүрү сыалынан саҥа нефть хостуур сири үлэр кылларан сайыннарымы уонна неби сайдыылаах азиатскай-тихоокеанскай рынокка таһаарымы буолбута. Онон 2004-2007 сылларга "Сургутнефтегаз" Илин Сибиргэ 8 млрд тахса сууманы сейсмическай, геологическай үлэлэргэ анаан биэрбит. Бу кам иһигэр бэрэбэркэллэр буурдаһынар ытыгылыгыттар, 31 бэрэбэркэллэр скважина тутуллубут. Газ, нефть хостуурга Талакан сирэ (Талаканское нефтьгазоконденсатное месторождение) табыгастаах буолбута. Бу промышленнай база тутуллуута төрүт тухсу да суох сиргэр саҥаламмыт. Билигин кэмгэ манна тыһылычтан тахса техника, 18 буурдуур станок, "Сургутнефтегаз" ААО 34 нефть хостуур скважината (өссө 10 сква-

жина үлэтин саҥалаагыга бэлэм турар) үлэтир. Сотору кэминэн манна күнгө 4-5 тыһылыч тонна нефть хостонор сөп. "Талаканнефть" нефть, газ хостуур управление (НГДУ "Талаканнефть") базатын тутуута 2005 сыллаахха саҥаламмыт уонна бийи сайын үлэр киирбит. Бу кылгас кам иһигэр баарабай система үлэр киирбитэ суду ситиһи буолар.

"Сүүсэ истибиттээгэр биһрдэ көрбүт ордук" дьин сөпкө да эгэлэр эбит! Талаканга тийиһэн баран хайдах эрэ олох атын сиргэ, 21-с үлэ тэбэр сүрүөрү түбөһүтүн Барыта оннук улахан, аныгы уонна сайдыылаах!

Талаканга билигин "Талаканнефть" кылаабынай инженеро Виталий Вениаминович Быков көрүстэ, ары-аллаата. Аан бастаан газотурбиннай электростанция базатын көрдүбүт. Салгыы буурдуур установкаларга, үлэтин турар скважиналарга, асфальтобетоннай собуокка, нефть хомуйар кэппи пууһуга ода, объектарга сырыттыбыт. Билигин биһирэмэр Талакантан Уус-Кулуннефтепровод "Транснефть" ААО Акционерной Компания, "Сургутнефтегаз" ААО кэмэлэрүнэн тутула сыдыар эбит. Быһааннарын курдук бу кыа бүтэһигэр бэлэм буолан туттарылыахтаах. Салгыы Приворье диэки турбопровод 2009 сылга бэлэм буолуу дуолар. Нефтепровод үлэр киирдэр эрэ "Талаканнефть" 2009 сылга 2 млн тонна неби салгыы өссө улаатыннарар хостуур уонна ытытар кыахтанар. Бүтүгү күнгө үтүс скважина үлэтирип, Талакан 12 лицензиялаах учаастактын барытын бэрэбэркэллери ситиһэбит", - дьин кэспир Вита-

лий Вениаминович.

Билигин саҥа 13 МВт-таах газотурбиннай станция үлэр киирбит, сүүтүгэ өссө улахан газотурбиннай станция тутула турар (үс энергоблок хайаан кыамталаах 144 МВт буолар). Бу станциялар эгэлгэ үлэлэттэхтэринэ Талаканы барытын, ону таһынан тутула сыдыар трубопровод икки станциятын уотунан хаачыйар кыахтанар. Манна сылга 55 тыһылыч тоннаах онгорор кыахтаах асфальтобетоннай собуот тутула турар. Бу 2008 сылга собуокка анаан битум оҥоһуута саҥалаахтаах.

Уонсайынан "Талаканнефть" өссө да киирер, сайдар кыахтаах. Бийи Витим бөһүөлөгүгэ 700 мнэстэлээх саҥа оскуола тутуута саҥаламмыт. Тутуу үбүн "Сургутнефтегаз" СР Правительствотын кытта ситиһөн бэйэтигэр ылбыт.

Билэртит курдук, балаҥан бийи бастакы өрөбүлө нефть уонна газ промышленноһун үлэтигэр күүнүн буолар. Бу бырааһынныгы көрсө "Талаканнефть" объектарга үлэтир курсуулаахтык саҥалаабыттара үлэтигэр даҕаны, салайааччылар даҕаны үөрүүлэрин икки тегүл үрдэттэ. "Сургутнефтегаз" ААО Сахабыт сирин территориялар маньык баарабай промышленнай комплексы тутууга олус улахан суолталаах саарбага суох. Бу Илин Сибир атыт территорияларын чигэйэргэ, бэрэбэркэллэргэ олук буолар.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

Кэра эйгэтэ

НАРОДНАЙ ТЕАТР ҮЛЭТИН САҢАЛЫЫР

Олох араас көстүүлэрин, үгүө да, мөкү да өрүттэрин сценаҥа кимнээх оонньоон дьонго-сэргэҥэ тириэрдэллэрий? Көрөөччүнү дьирин толкуйга киллэрэллэрий, күлэрэллэрий, сонньуталларый? Бу барыта артыыстар үлэлэрэ, кинилэр бэйэлэрин нөҥүө аһаран айбыт уобарастара. Билиэхэ, тыа сирин олохтоохторугар, оннук кэра эйгэтигэр сирдир дьонунан народнай театр артыыстара буолаллар. Улууска үлэтир народнай театрдартан бөдөннөрө, РСФСР уонна Саха АССР народнай артыыһа П.М.Решетников аатынан Чурапчытаагы народнай театр бийыл 39-с сезонун саҥалаабыт.

ралчы народнай театрыгар практикатын барыта. Бастакы сыл "Хачыгыр" спектаклы туруорбута. Бийыл саас туруоруллубут "Олох дьэбэрэ-тэ" дьин спектакла П.А.Ойуунускай төрөбүтэ 115 сылыгар анаммыт драматическай коллективтарын көрүү улуустаагы фестиваллар кыайылааһынан ааттаммыта.

Эдэр специалистары кытта театрга ор сылларга үлэлээн кэлбит режиссербут, ССРС культуратын туйгуна, СР кулс бочуоттаах үтүөлээх үлэһитэ, улуус бочуоттаах гүрүдэ-нина Надежда Михайловна Заболотная уонна РФ бочуоттаах кинематографина, СР культуратын туйгуна, худуоһунньук Иван Иванович Еремеев уочараттаах сезоннарын саналыы күүһүнэн саҥалаатылар. Салгыы саҥа директор бийылгы үлэ быһааннарын кытта биллиһинэрэр:

- Бийылгы театральнай сезону Борис Соллогуб суруйуутугар "Нарын сүрэх илээнэ" дьин комедия жанрыгар туруоруу саҥалааҥа. Бу айымны Чурапчы театрын сценатыгар 1997 сыллаахха Иван Бушков туруоруутунан тахса сыдыбыта. Онтон бийыл Алла Варламова бэйэтин көрүүтүнэн, өйдөбүлүнэн туруоруот. Көрөөччү дьүүлүгэр алтын-

ны ортого таһаарар быһааннаахпыт. Кэлэр сыл тохсунньу, кулун тутар ыйдарыгар Хайахсыттан төрүттээх олонхоһут, биһр дойдулаахпыт И.Г.Теплоухов-Тимофеев "Куруубай Хааннаах Кулун Кулусуу" олонхоһун саналыы туруорууга мин ылыһахтаахпын. Бу айымны театр сценатыгар Мария Андреевна Герасимова туруора сыдыбыта, - дьир.

2009 сылга Чурапчытаагы народнай театр тариллибитэ 40 сылын туолар. Үбүлүүгү көрсө театр коллектива үйэтиги үлэтин саҥалаабыт. Ол курдук, Надежда Михайловна өр сылларга оройуон культураҥа отделына сайайбыт Иван Иванович Кандинскай туһунан кинигэ үлэлэһэн эрэр. Манна таһынан театр тариллиһиттэн артыыс быһыытынан үлэлэспит дьону үйэтигинэ үлэ барыаҥа. Чурапчытаагы театр РСФСР, Саха АССР үтүлээх артыыһа Виктор Афанасьевич Саввин төрөбүтэ 100 сылыгар П.А.Ойуунускай аатынан Саха Государственной академической театрын кытта дьонуннаах үлэни быһааннаабыт. Бу үлэ хайдах быһыылаахтык барара сотору кэминэн чуолкайданыахтаах.

- Сэтинньи ый ортого Бүлүүтээги

народнай театр тариллибитэ 40 сыллаах үбүлүүгүнэн улахан фестиваль ытыгар быһааннаах. Оно эрдэ этэн аһарбыт "Нарын сүрэх илээнэ" спектаклы илдьэр быһааннаахпыт. Онооха диэри улууспут нэһилээхтэринэн гаскторлары тарийиэхит, - дьэллэр театр үлэһиттэра.

Дьэ, ити курдук инники үлэлэрин-хамнастарын кэссэн турар сэлэһэччилэрим улуус эдэр ыччатын, театральнай искусствонь сэнээрээччилэрин саҥа сезонга биһргэ үлэлэһэргэ ытыраллар. Ол эбэтэр артыыстарга наадыбалларын биллэрэллэр. Оскуола орлоругар аналлаах "Эрэл" студия икки улахан туруорууну быһааннаабыт, ону таһынан эдэр ыччакка анал труппа тариллиһтээх. Онон театр сценатыгар уобарастары айыан, бу эйгэҥэ холонусон баҥалаахтар 41-482, 89142353331 тел билсиэххитин сөп. Эһилэтиһэн күүтэбит сонун оруоллары, хатыламмат уобарастары!

Оксана ЖИРКОВА.

Хаартыскаҥа: Чурапчытаагы народнай театр директора Алексей Ходило уонна режиссер Алла Варламова.

Бийылгы сезон коллективка эдэр специалистар кэлбиттэринэн уратылаах. Ол курдук, театр саҥа директорданна уонна режиссерданна. Онон эдэр дьонтон солун туруоруулары, толкуйдары күүтэбит. Бастаан кинилэри кытта билсиһэрин.

Ходило Алексей Петрович, П.М.Решетников аатынан Чурапчытаагы народнай театр директора.

2005 сыллаахха Дьокуускайдаагы Культура уонна искусство колледжын бүтэрбитэ, театризованнай представлениялар режиссердарын идэтин ылбыта. Т.П.Местников аатынан Бахсытаагы Сыныалан кэбин уус-уран салайааччытынан, онтон директорунан үлэлэбита. Кэргэннээх, орлоох.

Варламова Алла Иннокентьевна, П.М.Решетников аатынан народнай театр режиссера.

Бийыл Дьокуускайдаагы Культура уонна искусство колледжын театральнай творчество отделениетин бүтэрбитэ. Аатырбыт режиссер Сергей Попов мастарыскайыгар дьарыктаммыта. Икки сыл устата Чу-

"Сага олох" редакционной-издательской холбогч ГУ. Оффсетной бичээт. Сахааны № 130 Тираж 1682. 24.09.2008 с. бичээхкэ бариллинэ.
Холбоот наахаллаа үстэ: олутурунууһука, ээллэһирэ уонна субуотата тахсар. Индэксэ: 54907.